

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/8/2016
Identifikačné číslo spisu: 5015200725
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:5015200725.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu Mgr. Viliama Pohančeniča a JUDr. Viery Nevedelovej, v právnej veci navrhovateľa: V. F., nar. XX.XX.XXXX, O. XXX/X, I., zastúpený: JUDr. Marián Ďurina, advokát, Sibírska 4, Bratislava, proti odporcovi: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25.06.2015 o starobnom dôchodku, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sd/141/2015-43 zo dňa 05.11.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sd/141/2015-43 zo dňa 05.11.2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 25Sd/141/2015-43 zo dňa 05.11.2015 potvrdil rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 25.06.2015 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie odporcu“), ktorým odporca podľa § 65 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) a § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej aj len „zákon č. 100/1988 Zb.“) zamietol žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku od 13.04.2012. Navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na to, že navrhovateľ žiadosťou zo dňa 23.04.2015 požiadal o starobný dôchodok, ktorý žiadal priznať od 13.04.2012, teda od dovŕšenia 58 rokov veku. Z potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SPOU-OSZ-28.839-22/2015-VZ zo dňa 30.03.2015 vyplýva, že navrhovateľovi bol od 01.02.1993 priznaný výsluhový príspevok za službu podľa § 119 a § 120 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru Slovenskej republiky, ktorý sa od 01.07.2002 považuje za výsluhový dôchodok. Na vznik a nárok na výsluhový dôchodok mu bola zhodnotená doba od 01.04.1976 do 31.08.1976 (I. kategória funkcií) - náhradná vojenská služba, od 01.09.1976 do 31.12.1990 (I. kategória funkcií) - služobný pomer a od

01.02.1991 do 31.01.1993 (I. kategória funkcií) - služobný pomer. V zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií získal navrhovateľ len 16 rokov a 279 dní, z tohto zamestnania nebol uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. Z obsahu súdneho ako aj administratívneho spisu vyplýva, že napadnutým rozhodnutím odporcu bola zamietnutá žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku, pretože mu nárok na starobný dôchodok ku dňu 13.04.2012 nevznikol, nakoľko v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie získal iba 16 rokov a 279 dní a v zamestnaní zaradenom do II. pracovnej kategórie získal 28 rokov a 204 dní. Táto doba nezakladá nárok na zníženie dôchodkového veku podľa § 21 písm. a) až d) zákona č. 100/1988 Zb. Získaná doba v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie a v zamestnaní zaradenom do II. pracovnej kategórie sa na účely zníženia dôchodkového veku pre nárok na starobný dôchodok nemôže sčítať. Navrhovateľ dovŕši dôchodkový vek XX.XX.XXXX a týmto dňom mu vznikne nárok na starobný dôchodok. Krajský súd zároveň poukázal na to, že navrhovateľovi nevznikol ani nárok na starobný dôchodok podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb., keďže zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie netrvalo k 31.12.1999. Zhodnotenie odpracovanej doby v zamestnaniach zaradených do zvýhodnených pracovných kategórií na účely vzniku nároku na starobný dôchodok bolo posúdené podľa evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia predložených odporcovi zamestnávateľmi navrhovateľa, ktoré tento potvrdil vlastnoručným podpisom.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ v zákonnej lehote odvolanie navrhujúc, aby odvolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, resp. aby ho zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie odporcu zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie. Zároveň žiadal zaviazat' odporcu na náhradu trov právneho zastúpenia. Poukázal na to, že vydaním zákona č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o niektorých ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení bolo do zákona č. 100/1988 Zb. vložené nové ustanovenie § 174, v zmysle ktorého občan, ktorý vykonával pred 01.01.1993 zamestnanie I. pracovnej kategórie a takéto zamestnanie trvalo do 31.12.1992, má po XX.XX.XXXX nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov, dosiahol vek aspoň 58 rokov a bol zamestnaný najmenej 16 rokov v službe I. kategórie funkcií. Navrhovateľ mal v tom čase odslúžených 6 119 dní, t. j. 16 rokov a 279 dní. Ďalej navrhovateľ nesúhlasil s konštatovaním krajského súdu ohľadom rokov odpracovaných v zamestnaní II. pracovnej kategórie, pretože uvedených 28 rokov a 204 dní odpracoval ku dňu 31.07.2015 v III. pracovnej kategórii. Po ukončení policajnej kariéry bol zamestnaný v obchodnej spoločnosti Do-Do, spol. s r.o. od 01.03.2005 (súbežne aj v ďalšej obchodnej spoločnosti Fortes spol. s r.o.) a naďalej pracuje v Do-Do, spol. s r.o. Dátum 31.07.2015 je len orientačný. Podľa výpočtov navrhovateľa musí mať zhodnotené a dôchodkovo posudzované všetky roky podľa vyznačených odslúžených a odpracovaných dôb. Keďže mal odpracovaných 6 119 dní + 10 424 dní = 16 543 dní, t. j. 45 rokov a 118 dní, spĺňal všetky podmienky pre vznik starobného dôchodku. Jeho žiadosť o starobný dôchodok sa predovšetkým týka doby vykonávania vojenskej služby v armáde a v Policajnom zbore, ale tiež odpracovanej úctyhodnej doby v civilnom sektore. Z uvedeného dôvodu klade osobitný dôraz aj na posudzovanie odpracovaného obdobia v civilnom sektore, ktoré nemožno prehliadnuť. Pre právne posúdenie nároku na priznanie starobného dôchodku je dôležitý najmä judikát R83/2013 Najvyššieho súdu SR, v zmysle ktorého sú poistenci osobitného systému vylúčení z pôsobnosti zákona č. 461/2003 Z. z. len v rozsahu zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme. Výkon vojenskej služby v ČSLA a v Policajnom zbore v I. kategórii funkcií o odpracované obdobie v III. pracovnej kategórii v civilnom sektore mu nebolo dostatočne zohľadnené pre vznik nároku na dávku dôchodkového zabezpečenia. K meritu veci uviedol, že bol v legitímnom očakávaní, že si štát po ukončení činnnej služby v ozbrojených zboroch splní svoje záväzky tak, ako si on plnil svoj záväzok vykonávať službu vojaka základnej služby v ČSLA a príslušníka Policajného zboru. Pokiaľ mu odporca odmieta zohľadniť dobu poistenia v obidvoch systémoch a odmieta zohľadniť životnú situáciu, v ktorej sa dnes ocitol, je v zmysle Ústavy SR znevýhodňovaný oproti iným osobám. Takýmto obštrukčným konaním odporcu dochádza tiež k jeho diskriminácii oproti poberateľom starobných dôchodkov, čo je v rozpore s § 3 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Navrhovateľ je presvedčený, že krajský súd neodôvodnil svoj rozsudok vyčerpávajúco a v tejto súvislosti položil otázku, či toto konanie nebolo porušením jeho práva na spravodlivé súdne konanie. Domnieval sa tiež, že spravodlivejšie posudzovanie nároku na starobný

dôchodok by vzniklo posudzovaním všetkých odslúžených a odpracovaných dôb. Takto vznikajú pochybnosti, či odporca neporušuje princíp primeranosti, o ktorom sa v niektorých prípadoch zmieňuje už legislatíva Európskej únie. Pri spracovaní napadnutého rozhodnutia odporca pravdepodobne nezohľadnil ustálený právny názor a judikáty Najvyššieho súdu SR vo veci priznávania starobných dôchodkov príslušníkom ozbrojených síl, ak získali vo všeobecnom systéme akúkoľvek hodnotiteľnú dobu poistenia.

Odporca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol, aby odvolací súd potvrdil rozsudok krajského súdu z dôvodu jeho vecnej správnosti. Dôvody, ktoré uviedol navrhovateľ v odvolaní, nepovažoval za opodstatnené. Krajský súd správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého ju náležite právne posúdil, pričom nezistil nezákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu. Žiadosť navrhovateľa bola napadnutým rozhodnutím odporcu zamietnutá s odôvodnením, že navrhovateľ nesplnil podmienku nároku na starobný dôchodok, nakoľko bolo preukázané, že v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb. získal len 16 rokov a 279 dní a v zamestnaní zaradenom do II. kategórie funkcií získal 28 rokov a 204 dní, čo nezakladá nárok na zníženie dôchodkového veku podľa § 21 písm. a) až d) zákona č. 100/1988 Zb. Získaná doba sa na účely zníženia dôchodkového veku nemôže ani sčítať. Odporca aj krajský súd dospeli k názoru, že navrhovateľ dovŕši dôchodkový vek XX.XX.XXXX, teda dovŕšením veku 62 rokov. Navrhovateľovi nevznikol ani nárok na starobný dôchodok podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb., pretože zamestnanie zaradené do I. kategórie funkcií netrvalo k 31.12.1999. Uvedené skutočnosti jednoznačne vyplývajú z evidenčných listov dôchodkového zabezpečenia vyhotovených zamestnávateľom navrhovateľa a overené pobočkou odporcu. Záverom odporca dodal, že námietky navrhovateľa sú totožné ako v priebehu preskúmovacieho konania, pričom neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by mali vplyv na rozhodovací proces.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Predmetom konania je posúdenie splnenia podmienok na vznik nároku na dôchodkovú dávku so znížením dôchodkového veku ustanovených v § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa priznávajú do 31. decembra 2023.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,
- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) , ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d) a e) ,
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) ,
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l) , alebo
- e) 60 rokov.

Podľa § 174 ods. 1 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb., občan, ktorý vykonával pred 01.01.2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31.12.1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 58 rokov,

ak bol zamestnaný najmenej 12 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a) prípadne 8 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií.

Podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31.12.1999.

Predpokladom skoršieho vzniku nároku na starobný dôchodok už od dovŕšenia veku 58 rokov je však nielen splnenie podmienky získania najmenej 12 rokov zamestnania v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a), prípadne 8 rokov zamestnania v uránových baniach alebo 16 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h) alebo 16 rokov v službe I. kategórie funkcií alebo 17,5 roka v službe II. kategórie funkcií, čo navrhovateľ spĺňa (získal 16 rokov a 279 dní v zamestnaní zaradenom do I. kategórie funkcií), ale podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. aj splnenie podmienky, že také zamestnanie trvalo do 31.12.1999, čo navrhovateľ už nespĺňa.

Z dávkového spisu odporcu mal odvolací súd za preukázané, že navrhovateľ žiadosťou zo dňa 23.04.2015 požiadal o priznanie starobného dôchodku od XX.XX.XXXX, teda odo dňa dovŕšenia veku 58 rokov. Z potvrdenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. SPOU-OSZ-28.839-22/2015-VZ zo dňa 30.03.2015 je zrejmé, že navrhovateľovi bol od 01.02.1993 priznaný výsluhový príspevok za službu, ktorý sa od 01.07.2002 považuje za výsluhový dôchodok.

Navrhovateľovi bola za účelom posúdenia nároku na výsluhový dôchodok zhodnotená doba:

- od 01.04.1976 do 31.08.1976 v I. kategórii funkcií - náhradná vojenská služba;
- od 01.09.1976 do 31.12.1990 v I. kategórii funkcií - služobný pomer v PZ a
- od 01.02.1991 do 31.01.1993 v I. kategórii funkcií - služobný pomer v PZ.

Z uvedeného vyplýva, že navrhovateľ získal v zamestnaní zaradenom v I. kategórii funkcií 16 rokov a 279 dní.

Nemožno súhlasiť s tvrdením navrhovateľa, že splnil podmienky nároku na starobný dôchodok pri dosiahnutí dôchodkového veku 58 rokov. Dôchodkový vek nemožno v prípade navrhovateľa znížiť, nakoľko jeho zamestnanie v I. pracovnej kategórii ku dňu 31.12.1999 netrvalo. Navrhovateľ ku dňu 31.12.1999 vykonával zamestnanie zaradené do II. pracovnej kategórie, pričom takéto zamestnanie ani podľa predpisov účinných pred 01.01.2004 (t. j. podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb.) nezakladalo nárok na zníženie dôchodkového veku.

Je potrebné uviesť, že v súvislosti so zachovaním nárokov na starobný dôchodok z I. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií zákonodarca každoročne v rokoch 1993 až 1999 predlžoval zaraďovanie zamestnaní do zvýhodnenej kategórie, pričom na účely § 174 vyžadoval splnenie podmienky trvania takého zamestnania k určitému dátumu, naposledy k 31.12.1999. Cieľom opakovaného predlžovania zaraďovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, resp. do I. a II. kategórie funkcií, bolo umožniť dotknutým poistencom získanie potrebného počtu preferovaných rokov, či už na účely vzniku nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb., alebo na účely nároku na starobný dôchodok podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. Ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. je ustanovením prechodným a v zmysle vyššie uvedeného je potrebné ho chápať ako výnimku z požiadaviek ustanovených zákonodarcom na vznik nároku na starobný dôchodok od skoršieho dôchodkového veku podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. len v určitom, prechodnom období. Úmyslom zákonodarcu nebolo zúžiť okruh osôb, ktorým prislúchajú nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií, ale zachovať tieto nároky u presne vymedzenej skupiny poistencov, ktorí v zamestnaní zaradenom v preferovanej kategórii nezískali obdobie potrebné pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. práve a iba z dôvodu zrušenia zaraďovania týchto zamestnaní do preferovanej kategórie k 31.12.1999 (prvýkrát k 31.12.1992), za predpokladu, že takéto ich zamestnanie súčasne k tomuto dňu trvalo (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/285/2015 zo dňa 28.06.2017).

Bez ohľadu na počet rokov služby trvajúcej v I. alebo II. kategórii funkcií, kumulatívne musí byť splnená aj podmienka upravená v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb., ktorou je podmienka, že služba I. alebo II. kategórie funkcií musia trvať k 31.12.1999, ak má mať poistenec nárok na starobný dôchodok za zvýhodnených podmienok vo vzťahu k dovŕšeniu veku (rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009 a sp. zn. 1So/69/2014 zo dňa 29.09.2015).

Aj odvolací súd mal preto za preukázané, že navrhovateľovi nevznikol nárok na starobný dôchodok dovŕšením veku 58 rokov. V tejto súvislosti poukazuje na rozhodnutie odporcu č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11.06.2016, ktorým bol navrhovateľovi podľa § 65 a § 82 zákona č. 461/2003 Z. z. priznaný starobný dôchodok od 13.04.2016 v sume 436,20 eur, a to dovŕšením 62 rokov veku.

V súvislosti s námietkou navrhovateľa ohľadom diskriminácie odvolací súd poukazuje na rozsudok sp. zn. 9So/143/2011 zo dňa 26.09.2012, v ktorom Najvyšší súd SR už konštatoval, že „Podmienka trvania určeného zamestnania do 31.12.1999 platí pre všetkých zamestnancov (poistencov), preto ju nemožno považovať za diskriminačnú ani vo vzťahu k navrhovateľovi, lebo sa s ním nezaobchádzalo inak ako s inými žiadateľmi o dávku, ktorí sa ocitli v podobnej situácii.“

Námietku o diskriminácii nebolo možné akceptovať ani z dôvodu, že navrhovateľ nepreukázal, že by vo vecne totožných prípadoch odporca alebo príslušné súdy rozhodli inak. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na svoju ustálenú prax v rozhodnutiach napr. sp. zn. 7So/71/2012 zo dňa 29.05.2013, sp. zn. 9So/62/2009 zo dňa 28.10.2009 alebo sp. zn. 9So/88/2011 zo dňa 25.04.2012.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil podľa § 250ja ods. 3 v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ nebol v tomto konaní úspešný.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.